

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θυφώνεται άμα
δείξη πώς δέ φοβήται την
αλήθεια—ΥΨΑΡΧΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σιμότης της παρώνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Σ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΡΗΤΙΚΗ 20 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 371

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΔΙΚΑΙΟΣ. Προμηθέας.
Β. Β. Στόν κ. Θωμά Οικονόμου.
ΑΡΙΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερο-
δήμου (συνέχεια).
ΙΔΑΣ. Σαμοθράκη (συνέχεια).
Ε. CLEMENT. «Οι λοφοί στρατοκόποι».·
Μ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ. Θανάτου συναυλία.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά-Στό βοῦρκο.
ΔΙΔΙΚΑ ΜΠΕΤΣΙΚΑ. Στόν Παλαμά.
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. «Παιδικές σελίδες».·
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπαρμένες ψυχές (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

Ε'

ΣΤΗΝ ΑΠΑΝΩ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Μας έκλειψαν ώρα πολλή τοῦ Μπένι οἱ Χανού-
μισσες. Ἀπομεσήμερο ἔγινε. Ὡρα ποῦ μαζεύεται ὁ
κόσμος στήν Ἀγορά. Ὡρα ποῦ πιάνει ὁ καθένας τή
θέση ποῦ κληρονόμησε ἀπὸ γονιῶν καὶ παπποῦ, καὶ
καθίζει νὰ δῇ τριγύρω του τὰ ἴδια τὰ πρόσωπα, νὰ
στηλώσῃ τὰ μάτια του στοὺς ἴδιους τοὺς τοίχους, τὰ
ἴδια λόγια νὰ πῇ, τίς ἴδιες ἔμπνδες νὰκούσῃ· νὰ
πῇ τὸν καφέ του ἀπὸ τὸ ἴδιο φελτζάνι καὶ τὸ ἴδιο
τὸ μαρκούτσι νὰ πάρῃ στὸ χέρι. Ὡρα ποῦ ὁ νοῦς
του ξυπνάει ἀπὸ ὕπνο βαθύ, βλέπει τί βαρετὸ καὶ
τί μάταιο πρᾶμα εἶναι ἡ ζωὴ, καὶ ξανακυστάζει.

Νὰ περάσουμε πρώτα ἀπὸ τὴν ἀπάνω τὴν Ἀ-
γορά. Βλέποντας καὶ πηγαίνοντας θὰ βρεθοῦμε στήν
κάτω. Ἀπάνω Ἀγορά, κάτω Ἀγορά: Τουρκιά, Ρω-
μιούνη.

Βλέπε τους ἀφοβα, κατάματα βλέπε τους. Δὲ θὰ
μας βλέπουν αὐτοὶ. Ἐμεῖς ταξιδεύουμε μὲ τὸ νοῦ,
καὶ ἀπὸ νοῦ δὲν παίρνουν τὰ χαδεμένα παιδιὰ τοῦ
Προφήτη.

Κοίταξε, πῶς μὲ τὸν καιρὸ γίνονται, καὶ ὥς τόσο
παρατηροῦνται, τὰ θάματα ποῦ μέσα σὲ παραμῦθι
τῆς Χαλιμάς ἐνὰ τελώνιο ἔταν τὰ κρυφοπλέκη, ἀ-
πίστευτα φαίνονται καὶ λέμε πῶς ἀλήθεια νὰ εἴ-
ταν, σὲ παράξενο κόσμο θὰ ζούσαμε! Τί μεγαλῆ-
τερο θάμ' ἀπὸ τοῦτο, μόνο ποῦ πῆρ' αἰῶνες νὰ σκα-
ρωθῇ καὶ ὀχι μὴ σαιγμή. Φαντασία δὲ θέλει πολλή
ν' ἀνιστορήσουμε τὸ τί σκηνές θὰ βλέπαμε, τί λόγια

ἢ καὶ τραγούδια θακούγαμε, τί λογῆς φούνια θὰ
κάμναμε σ' αὐτὸ τὸ χῶμ' ἀπάνω, πρὸ εἰκοσι αἰώ-
νες ἄς ποῦμε! Κι ὅμως ἡ φαντασία τρέμει καὶ σκιά-
ζεται σὰ βάλῃ πλάγι τίς δυὸ σκηνές: Ἐκεῖνη καὶ
τούτη. Τὰπέραντο πῶς καὶ τὰπέραντο σκότος! Τὴν
Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσία.

Τὴ βλέπεις, τὴν ἀκούς, τὴ μυρίζεις παντοῦ τὴν
Ἀσία· ὥς καὶ τὰ μουσικοῦρα τοῦ μπακάλη καὶ
τοῦ Ἐφέντη ὁ μόσκος, σοῦ τὴν παρασταίνουν ἀλά-
κερη, τὴν κατασταλάζουνε στῆς ψυχῆς σου τὰ βά-
θια τῆς θεοσκότεινῃ, τὴν ψυχοφαρμακεύτρα, τὴ Στρι-
γλα τῆς ἀνθρωπότητος, τὴ γῆνιν Κέλαση, τὴν κα-
ταχθόνια τὴν Ἀσία, ποῦ ἂν ἕνα καλὸ μᾶς ἔκαμε
καὶ μᾶς ἔδωσε μὴ φορὰ τὸ χλωμασμένο της φῶς,
ἤρθε κατόπι νὰ σβύσῃ μὴ καὶ γιὰ πάντα τὸ δικό
μας τᾶγιο φῶς καὶ νὰ μᾶς σπλῆξῃ στὴ βαθεῖα καὶ
σκοτεινὴ ἀγκαλιὰ της, ὥσπου μῆτε σημάδι νὰ μὴ
μᾶς μένῃ ἄλλο παρὰ μὴ καὶ τὴν Ἀσίαν.

Στὴ ψυχὴ μας μέσα καὶ καταλάξε ὁ Ἀσιατι-
σμός, καὶ γι' αὐτὸ οἱ πῶτεροί μας μῆτε τί πρᾶμα
εἶναι δὲν τὸ νοιώθουμε. Δικίς μας ἔγινε, αἷμα μας
εἶναι. Ἀς τοὺς ἀφήσουμε ὅμως τοὺς δύστυχους πα-
τριώτες· θὰ τοὺς ἀνταμώσουμε παρακάτω. Ἀς δοῦμε
τώρα τοὺς ἀφεντάδες· αὐτοὺς ποῦ μᾶς ἔφεραν τὰ
θάνατα σκότη ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ ἐκεῖνη, ποῦ Δύση
νὰ τὴν ἔλεγαν, πάλι ἀλήθεια δὲ θὰ εἶτανε!

Κοίταξέ τον· μὲ τί παμπόνηρη περηφάνεια κρύ-
βει τὴ γύμνια του! Λές, ἄλλη μὴ σκέψη, καὶ λύ-
θηκε τὸ μεγάλο τὸ πρόβλημα.

Ἀς τοῦ μιλήσουμε ἀπὸ μακριά.

— Μὲρ χαμπάρ, Ἐφέντημ! Τὸ κέφι σὸν τόπο
του; Βρέθηκαν τίποτις δανεικὰ σήμερα; Ἀραγες
ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἀγαπᾶσαι αὐτοῦ διπλοπόδι; Ἄν ἀπὸ
τὸ πρῶτ', καλὰ τὴν ἔχεις. Τὸ κέφι πρέπει νὰ εἶναι
λαμπρὰ σκαρωμένο. Νᾶρθουμε νὰ καθίσουμε κοντά
σου, δὲν ταιριάζει. Ὅριστε ἕνα ταπεινότατο τεμενᾶ.
Γιὰ νὰ μὴν ξεσυνηθίσω, τὸν κάμνω κάθε πρῶτ' τοῦ
Μπένι ποῦ γυρίζει τὸ ροδάνι τοῦ πηγαδιοῦ μου.
Ἔτσι μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι καὶ κείνος σοδαρός
καὶ μεγαλόπρεπος σὺν τὴν Ἀφεντιά σου. Μόνο ποῦ
δουλεύει ἐκεῖνος. Ἐσὺ ἔχεις μοναχὰ τίς βασιλικές
του τίς χάρες. Αὐτὸς ἔχει καὶ τὴν ὑπομονή, καὶ τὴν
οὐρά, καὶ ταυτιά.

Μὲ συμπάθειο, ἀδελήνισα· δὲν εἶσαι σὺ ἀπὸ κεί-
νους· μῆτε λύκος δὲν εἶσαι, μὴ ὄρνις, μῆτε καὶ
διάβολος. Ταίρι δὲν ἔχεις ἐσὺ. Ἐσὺ, εἰς τὸν Πλά-
στης κατέβασε στὴ γῆς τάνθρώπινο γένος, μαζί του
δὲν ἤρθε. Ἄν κατοικοῦσες ἐδῶ ἀπὸ τότες, ρουθοῦνι
δὲ θὰ μᾶς ἔμεινε! Αἰῶνες καὶ αἰῶνες κατόπι μᾶς ἤρ-
θες ἐσὺ, Κύριος οἶδε ἀπὸ τί ἁμαρτίας μας! Κι ἀπὸ

τὴν ὥρα ἐκεῖνη, τρέχει καὶ τρέχει τὸ αἷμα, καὶ ἀκόμα,
ποῦ νὰ χορτάσῃ!

Κιοπόγλου, ταῦτί σου δὲ ἔρῳναι! Τράβα τὸ ταμ-
πούκι σου, καὶ ἔννοια σου! Τί ἔχεις νὰ σκοπιστῇς;
τί νὰ φοβῇθης; Τὰ πρέβαντά σου βόσκουνε μοναχὰ
τους. Ὡς καὶ τὸ γάλα τους μοναχὰ τους τὸ φέρουν.
Καὶ τὸ μαλλί τους χαζίρικο τῶχεις, Ἀνάμεσά τους
κουρεύονται καὶ σοῦ τὸ κουβαλοῦν. Γνωστικὰ πρό-
βαντα, μὰ καὶ σὺ, θαρρῶ, γνωστικότερος.

Ἀς ρίξουμε καὶ παραμέσα σὸν καφενὲ μὴ μὰτιά
Κοίταξέ τους· κάθονται σὰ χορτασμένοι κροκόδειλοι
σὸν ἄμμο τοῦ ποταμοῦ. Τσιμουδιά λέξη, καὶ ἀνοιχτὸ
στόμα. Λές καὶ φωτιά νὰ πάρῃ τὸ χτίριο, δὲ θὰ σκα-
λέψουνε. Νὰ μὴ γελαστῇ ἔμεις κεφάλι καὶ σκύφη
μπροστά τους! Χάπ, — καὶ τὸ χάρτουνε. Βυθίζονται·
κατόπι μέσα στὰ βολωμένα νερά τους καὶ τὸ κατα-
πίνουν. Τρέχα σὺ τότες γύρευε δίκιο. Θὰ χαμογελά-
σῃς οἱ ἄλλοι τῇ γειτονιά. Ὅσο γιὰ τὸν Ἀγά, αὐτὸς
θὰ σοῦ δώσῃ νὰ καταλάβῃς καταποῦ πέφτει τὸ μαξι-
λαράκι τοῦ μιντεριοῦ του. Καὶ σὺ τότες, ἔκει ποῦ τοῦ
συντυχαίνεις, ἀνασηκώνεις τὸ μαξιλάρι καὶ κρύβεις
ἀπὸ κάτω ἕνα πουργί. Κατὰ τὸ βάρος τοῦ μαγεμένου
πουργιοῦ θὰ εἶναι καὶ τὸ δικίον σου. Ἄν εἶναι τόσο τὸ
βάρος ποῦ νὰ μὴν μπορῇ μὴ Συνειδησῇ νὰ τὸ ση-
κώσῃ, φωνάζει τὸ Ζαπτιὲ ὁ Ἀγάς, τοῦ δίνει προ-
σταγές ποῦ τραμάζουν ἕναν ἀνήξερο, τρέχει ὁ Ζα-
πτιὲς, ξετρυπώνει τὸν Κροκόδειλο, προφταίνει καὶ
ἀρπάζει ἀπὸ τὸ στόμα του κατιτίς καὶ σοῦ τὸ δίνει,
ἀφοῦ κρατήσῃ τὸ μισὸ γιὰ πλερωμὴ τοῦ ἡρώισμοῦ
του. Τὸ παίρνεις ἐσὺ τότες τὰπομεινάρι τοῦ ἔχει
σου καὶ πηγαίνεις, λέγοντας πῶς τὸ βρήκες τέλος
πάντων τὸ δικίον σου.

Ἐχει, βλέπεις, καὶ ὁ Τοῦρκος δικαιοσύνη, μὰ δὲν
εἶναι καθὼς ἡ βροχὴ τοῦ Θεοῦ. Πέφτει χαλάζι σὸν
ἑαυτὸ του, καὶ ψιχαλίδες στοὺς ἄλλους. Δὲν τοὺς
σώνει τάχα τοὺς ἄλλους ποῦ τοὺς ἀφίνει καὶ ζοῦν;

Τέτοιοι εἶναι καὶ οἱ νόμοι καὶ οἱ τέχνες τοῦ καὶ οἱ
ἐπιστήμες του. Ἐλα μαζί μου, νὰ τὸ πιστέψῃς. Τὸ
βλέπεις ἐκεῖνο τὸ μπαρμπεριό; Εἶναι ὁ καλὸς ὁ Χαφί-
σης ἐκεῖ μέσα. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συχωρέσῃ, ρωμαῖκό
αἷμα πρέπει νάχῃ μέσα τοῦ ὁ Χαφίσης. Πρῶτο, ποῦ
δουλεύει καὶ αὐτός. Δουλεύει μὲ τὸ ξουράφι του. Δεύ-
τερο, ποῦ φαίνεται ἡμερος καὶ ἀδελφός. Ὅλοι τοῦ χα-
ριοῦ, στοῦ Χαφίσης ξουρίζονται. Τί τοῦ κόστους νὰ
σφάξῃ κανέναν μὲ τὸ ξουράφι του! Κανένα δὲν
ἔσφαξε, μῆτε ἀπὸ τούρκικο λάθος. Νὰ δῇς ποῦ εἶναι
καὶ τῆς ἐπιστήμης παιδί ὁ Χαφίσης. Σὲ πιάνει δον-
τόπονος. Τρέχεις στοῦ Χαφίσης καὶ τοῦ τὸ λές. Σὲ
καθίζει σ' αὐτὸ ἐκεῖ τὸ σκαμνί, φέρνει τὴ μὴ καὶ
μοναχὴ του δοντάγρα, τοῦ δείχνεις τὸ μέρος ποῦ σοῦ

*) Ἡ ἀρχὴ σὸν ἀριθ. 353.